

The new law for a clean environment – the consequences of the implementation of the legislative changes

Sylwia BRZEZICKA-TESARCZYK¹

¹ Politechnika Śląska, Wydział Inżynierii Środowiska i Energetyki, Katedra Technologii i Urządzeń Zagospodarowania Odpadów, tel. 32 237 12 13, fax. 32 237 11 67, e-mail: sylwia.brzezicka@polsl.pl

Abstract

The new rules for collecting municipal solid waste will be in force from 1st July 2013. This new regulation is expected to improve the so far situation which has been frequently criticised. The obligation to sign a contract with a company transporting solid waste will be taken over by a commune. Such a company collecting solid waste from each property owner will be chosen in the competitive tender procedure. This will cause that throwing away waste in the wood will not be 'profitable' any longer. Each resident in the commune will pay a fee based on the standard rate specified by the commune, except for the residents who will segregate rubbish and for whom a lower fee has been specified. This paper presents mainly what such changes mean for Average Joe and for local governments.

Keywords: act of maintaining cleanliness and order in municipalities, municipal waste management system

Streszczenie

Nowe prawo dla czystego środowiska – konsekwencje wdrożenia zmian legislacyjnych

Od 1 lipca 2013 roku zaczną obowiązywać nowe zasady odbioru odpadów komunalnych. Oczekuje się, że nowa regulacja przyniesie poprawę dotychczasowego stanu, który był przedmiotem rozlicznej krytyki. Obowiązek podpisania umowy z firmą transportującą odpady przejmie gmina, która wyłoni w konkurencyjnym przetargu firmy odbierające odpady od wszystkich właścicieli nieruchomości. Dzięki temu nie będzie „opłacać się” wyrzucanie odpadów do lasu. Za odbiór odpadów wszyscy mieszkańcy gminy uiszczać będą opłatę opartą na określonej przez gminę podstawowej stawce, a wyjątek stanowić będą osoby segregujące odpady, dla których przewidziano niższą stawkę opłaty. W artykule przede wszystkim opisano, co te wszystkie zmiany oznaczają dla statystycznego Kowalskiego oraz dla administracji samorządowej.

Słowa kluczowe: ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, system gospodarowania odpadami komunalnymi

1. Wstęp

Nowelizacja ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152, poz. 897, oraz Nr 171, poz. 1016) wprowadziła zasadnicze zmiany w istniejącym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi. Są one podyktowane wymogami przepisów unijnych i obowiązkiem dostosowania polskiego systemu prawa do uregulowań polityki ekologicznej, stosowanej w Unii Europejskiej.

Przyjęte zmiany mają na celu długofalowe wdrażanie unijnej strategii gospodarowania odpadami, w tym odpadami komunalnymi i w związku z tym nowela ustawy implementuje do krajowego porządku prawnego szereg dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie gospodarki odpadami [3].

Nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi ma rozpocząć funkcjonowanie w gminach najpóźniej od dnia 1 lipca 2013 r. Do tego czasu gminy muszą wykonać prace dotyczące oszacowania ilości odpadów i kosztów funkcjonowania nowego systemu, podjąć uchwały wymagane przez przedmiotową ustawę, zorganizować przetargi na odbieranie odpadów raz przeprowadzić kampanię informującą lokalne społeczności o nowych uregulowaniach i obowiązkach właścicieli nieruchomości.

2. Zmiany dla statystycznego Kowalskiego

W chwili wejścia w życie zapisów przedmiotowej ustawy mieszkańcy nie będą już musieli poszukiwać najatrakcyjniejszej oferty wywozu odpadów komunalnych, natomiast będą wnosili do gminy opłaty zgodnie z jedną, wyznaczoną w drodze uchwały stawką. W zamian za to gmina wybierze (w konkurencyjnym przetargu) przedsiębiorcę, który opróżni śmietnik Kowalskiego, a jego zawartość wywiezie w odpowiednie miejsce. Co więcej, gmina będzie również musiała sprawować nadzór nad dalszym losem odpadów. Koniec ze zmartwieniami, co zrobić ze starą pralką, rozpadającą się szafą, przeterminowanymi lekami albo zużytymi bateriami – gmina będzie organizować i wskazywać mieszkańcom punkty odbioru tego typu odpadów. Jeśli Kowalski segreguje odpady, to z korzyścią dla środowiska, ale i dla siebie – za selektywną zbiórkę gmina będzie pobierać niższe opłaty. Zniknie też powód, żeby odpadów pozbywać się przez spalanie w domowych piecach, co pomimo, że jest niezgodne z prawem, nadal stanowi niebezpieczny dla zdrowia ludzi problem w wielu miejscach kraju.

Rada gminy zdecyduje jak często i w jaki sposób będziemy płacić za wywóz odpadów. Gmina uchwali lokalny regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, wyznaczy stawki opłat oraz zasady ich ponoszenia oraz przeprowadzi kampanie informacyjne dla mieszkańców [1]. Właściciele nieruchomości będą mieli obowiązek uiszczania na rzecz gminy opłaty za odbiór odpadów komunalnych. Za pieniądze z opłat gmina będzie opłacać przyjmowanie, wywóz i segregację odpadów, punkty zbiórki selektywnej oraz administrację obsługującą cały system.

Wysokość opłaty zostanie ustalona na podstawie iloczynu stawki uchwalonej przez radę gminy i liczby osób zamieszkujących nieruchomość, albo na podstawie ilości zużytej wody w danej nieruchomości, albo na podstawie powierzchni lokalu mieszkalnego lub od gospodarstwa domowego. Na mocy ustawy opłata za odpady posegregowane będzie niższa, co powinno zmobilizować mieszkańców do aktywnej segregacji odpadów. Nie będzie można jedynie zadeklarować sortowania i wyrzucać wszystkie śmieci do jednego pojemnika – firma odbierająca odpady ma obowiązek powiadomić gminę o takim przypadku i potraktować je, jako zmieszane odpady komunalne, a gmina naliczy takiemu właścicielowi wyższą stawkę opłaty za odbiór odpadów niesegregowanych.

Właściciel nieruchomości będzie wnosił opłatę za odbiór odpadów komunalnych ze swojej nieruchomości na podstawie deklaracji, której wzór zostanie uchwalony przez radę gminy, a która będzie musiała być wypełniona zgodnie z załączoną do niej instrukcją i dostarczona do siedziby urzędu. Właściciel nieruchomości na podstawie złożonej deklaracji będzie obowiązany uiszczać „opłatę śmieciową” [2].

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach właściciel nieruchomości (definicja art. 2 ust.1 pkt 4 ucp), a więc także posiadający nieruchomość w zarządzie lub użytkowaniu jest zobowiązany złożyć do burmistrza miasta deklarację o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w terminie 14 dni od dnia zamieszkania na danej nieruchomości pierwszego mieszkańca lub powstania na danej nieruchomości odpadów komunalnych [4].

Wzór deklaracji rada gminy musi przyjąć w podjętej uchwale. W przypadku nie złożenia deklaracji burmistrz określi w drodze decyzji wysokość opłaty, biorąc pod uwagę szacunki, w tym średnią ilość odpadów powstających na nieruchomościach o podobnym charakterze. Mieszkaniec będzie miał obowiązek wyposażyć nieruchomość w pojemniki służące do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymywania ich w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym. Gmina nie może zgodnie z przepisami, przejąć tego zadania jako elementu organizacji odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości i pokrywać jego kosztów z pobieranej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Gmina będzie mogła ułatwić właścicielom nieruchomości realizację tego obowiązku, proponując jako dodatkową usługę, za dodatkową opłatą, wyposażenie w pojemniki. Gmina będzie mogła realizować tę usługę za pośrednictwem przedsiębiorcy wyłonionego w przetargu, ale jemu również za takie dodatkowe świadczenie należy się dodatkowe wynagrodzenie.

Właściciele nieruchomości do dnia 1 lipca 2013r. powinni podjąć działania celem wypowiedzenia umów na odbieranie odpadów komunalnych zawartych indywidualnie. Do 1 lipca 2013 r. właściciel nieruchomości, który ma zawartą umowę na odbieranie odpadów komunalnych będzie zwolniony z uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy. Kopię takiej umowy trzeba będzie dołączyć do pierwszej deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, którą właściciel dostarczy do gminy w formie i terminie wskazanym w uchwale.

3. Zmiany dla samorządów lokalnych

Znowelizowana ustawa o czystości w zupełnie inny, niż dotychczas, sposób reguluje gospodarowanie odpadami komunalnymi przez gminy. Dotychczas obowiązek zorganizowania odbierania odpadów należał do właścicieli nieruchomości. Właściciele nieruchomości byli zobowiązani do udokumentowania, w formie umowy korzystania z usług wykonywanych przez zakład będący gminną jednostką organizacyjną lub przedsiębiorcą posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych. Według znowelizowanych przepisów gminy przejmą od właścicieli nieruchomości obowiązki w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych [3].

Właściciele nieruchomości – objęci nowym systemem – nie będą mogli zawierać już indywidualnych umów na odbieranie odpadów z terenu ich nieruchomości z przedsiębiorstwami prywatnymi lub gminnymi jednostkami zagospodarowania odpadów – odpady („z urzędu”) będzie odbierać od nich gmina. W zamian właściciele zostaną administracyjnie zobowiązani do pozbywania się odpadów (ich segregowania i umieszczenia w pojemnikach, które zakupią sami) oraz ponoszenia opłat na rzecz gmin za dokonany przez nie odbiór [2].

Nowe przepisy zobowiązują gminę do zorganizowania punktów zbiórki elektrośmieci oraz innych problemowych odpadów. Gmina udostępni na stronie internetowej m.in. informacje o punktach selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Obowiązkiem gminy będzie redukcja masy odpadów trafiających na składowiska do poziomu obowiązującego w krajach unijnych. Nowelizacja przedmiotowej ustawy stwarza warunki do osiągnięcia poziomów recyklingu głównych strumieni odpadów, do których jesteśmy zobowiązani. Do 31 grudnia 2020 roku powinniśmy osiągnąć:

- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – co najmniej 50%;
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (innych niż niebezpieczne) – co najmniej 70 %.

Istotnymi elementami nowego systemu są przetargi na odbiór lub na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z danego terenu (gminy lub sektora, na jakie gmina może zostać podzielona oraz przetargi na budowę, utrzymanie i eksploatację regionalnych instalacji przetwarzania odpadów.

W przypadku pierwszego z przetargów, jego celem jest wybór jednego podmiotu świadczącego usługi odbioru lub odbioru i zagospodarowania odpadów na danym terenie. Większe gminy, liczące powyżej 10 000 mieszkańców, będą mogły zostać podzielone na sektory. W takim przypadku przetargi będą organizowane oddzielnie dla każdego sektora. Uczestnikami przetargu będą przedsiębiorcy, w tym spółki gminne, z wyłączeniem jednakże gminnych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej (tzw. jednostki wewnętrzne). Umowa zawierana w wyniku rozstrzygnięcia przetargu będzie zawierana na czas określony, co do zasady 4 lata [1].

Drugi z przetargów ma dotyczyć wyboru podmiotu, który wybuduje, będzie utrzymywał lub eksploatował regionalną instalację przetwarzania odpadów komunalnych. Wybór będzie dokonywany w ramach przetargu, na zasadach określonych w ustawie o partnerstwie publiczno-prywatnym lub na zasadach określonych w ustawie o koncesji na roboty budowlane lub usługi [2].

Ustawa zakłada, na potrzeby prowadzenia gospodarki odpadami komunalnymi, formalny podział terytorium Polski na tzw. regiony. Regionem gospodarki odpadami komunalnymi zostanie obszar liczący co najmniej 150 000 ludzi, choć dopuszczalne będzie także wskazanie, jako regionu jednej gminy liczącej powyżej 500 000 mieszkańców. Podział kraju zostanie formalnie przeprowadzony w ramach wojewódzkich planów gospodarki odpadami.

W ramach regionów gospodarki odpadami komunalnymi będą funkcjonować regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych. Będą to zakłady zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego, co najmniej przez 120 000 mieszkańców, spełniające wymagania najlepszych dostępnych technik lub technologii. Instalacjami regionalnymi mogą być spalarnie odpadów, kompostownie lub składowiska odpadów, o ile zostały wskazane w WPGO – wojewódzkim planie gospodarki odpadami.

Jednym z głównych celów przedmiotowej ustawy jest zapewnienie stałego strumienia odpadów ściśle określonym instalacjom (tj. instalacjom wskazanym w WPGO). Zmieszane odpady komunalne oraz pozostałości

z sortowania odpadów zmieszanych będą mogły być kierowane, co do zasady, wyłącznie do regionalnej instalacji wskazanej w WPGO.

4. Posumowanie

Zasadniczym celem ustawodawcy jest istotna poprawa efektywności polskiego systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Poprawy na tyle istotnej, że możliwe będzie osiągnięcie przez Polskę celów wynikających z dyrektyw unijnych, a w szczególności dotyczących ograniczania ilości odpadów biodegradowalnych kierowanych na składowiska.

Nowelizacja ustawy ma w konsekwencji uszczelnić system gospodarowania odpadami komunalnymi, wprowadzić obowiązek selektywnego zbierania odpadów, wprowadzić system monitorowania postępowania z odpadami począwszy od właścicieli nieruchomości a na instalacjach unieszkodliwiania i odzysku kończąc. Czy te założenia znajdą odzwierciedlenie w rzeczywistości i w funkcjonowaniu nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi, przekonamy się w drugiej połowie 2013 roku.

Literatura

1. Chojnacki D., Gospodarka odpadami komunalnymi po nowelizacji. Kancelaria Domański Zakrzewski Palinka Sp.k. Przemysł Zarządzanie Środowisko, wrzesień-październik 2011, s. 23-24.
 2. Jerzmański J., Gospodarka odpadami komunalnymi – nowe zasady. Przegląd komunalny nr 9/2011, s. 83-98.
 3. Kołaczek E., Nowy system gospodarki odpadami komunalnymi. Ministerstwo Środowiska. Departament Gospodarki Odpadami. Warszawa. 17 luty 2012r.
 4. Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152, poz. 897, oraz Nr 171, poz.1016).
-